

Under sommaren har hembygdsarbete pågått på olika sätt: ett flertal dykningar vid Stäket har utförts av den marinarkeologiska sektionen inom sportdykarklubben LM-dyk, Agneta har som vanligt bedrivit arkivstudier och har en tid kunnat använda sig av UKF:s portabla dator. Självt har jag ägnat min tid åt installation och programskrivning av den nya databashanteraren. Efter mycket besvär kunde vi först på sensommaren få ordning på typografiprogrammet och de bokstavstyper som vi ville använda i den färdiga boken. Arbetsgrupper för ortnamnsdatabasen och hålvägs-projektet har sammanträtt för att dra upp riktlinjerna för arbetet. Några intervjuer med ortsbor har genomförts, liksom rekognoseringar vid några fornminnesplatser. Jag har anledning förmoda att fler medlemmar har ägnat sommaren åt hembygdsstudier. Hör gärna av dig och berätta.

VÅRA FÖRELÄSNINGAR

Tisd 17/10 Biblioteket i Kungsängen kl 19.00.

Lennart Karlsson. Sportdykaren som amatörarkeolog.

Tisd 14/11 Biblioteket i Bro kl 19.00.

Karl Erik Mörk. Vad betyder amatörarkeologen för bevarandet av det gemensamma kulturarvet?

Tema för höstens föreläsningar är frågor kring amatörers möjligheter att medverka vid olika former av antikvarisk forskning. Föreläsarna har bägge lång erfarenhet inom sina områden - marinarkeologi och markarkeologi. Tillsammans med UKF:s inriktning på arkivforskning kan en betydande del av forskningsområdet belysas. Men kan vi verkligen göra något som den professionella forskningen har glädje av, kan vi berika den? Kom med, deltag i diskussionen, ge oss idéer och inspiration till arbetsuppgifter.

Lennart Karlsson, marinarkeologiska sektionen inom LM-dyk, och *Karl Erik Mörk*, Sveriges representant i arkeologikommittén inom det Nordiska förbundet för Hembygdsarbete, NfH, har bett mig vidarebefordra till er några frågeställningar som de vill ta upp och till behandling och diskussion.

Lennart Karlsson

På vad sätt kan sportdykaren bidra till den arkeologiska forskningen i stort?

Är kulturforskning alltför starkt inriktad på ren landarkeologi?

Är marinarkeologi enbart "marin"?

Kan sportdykaren som maritim amatörarkeolog fylla en lucka som kompletterar landarkeologien?

"Under en lång och viktig period av människans historia har hav, sjöar och floder utgjort den viktigaste transportvägen. Landskapet omkring måste ha präglats av detta förhållande. Arkeologisk forskning i sådana områden måste följaktligen ha ett starkt maritimt inslag. Ett intimare samarbete behövs mellan landarkeologen och hans 'maritima' kollega."

Lennart kommer att ge exempel på vad sportdykaren som amatörarkeolog har bidragit med, exempelvis från de märkliga fynden på Byggningsgrundet utanför Birka, om dykningar vid pålspärrar, där de påbörjade undersökningarna vid Stäket utgör en del. Bl annat lämnar han en delrapport från sommaren och höstens undersökning i den mindre kanalen vid Stäkets

borgruin. Han kommer också att berätta och visa bilder från nyligen genomförda undersökningar i Estland och Polen, ett exempel på amatörers internationella arbetsfält.

Lennart har i sin sportdykarklubb. LM DYK, bildat en marinarkeologisk sektion vars uppgift är att, dels väcka och sprida intresset för marinarkeologi och därmed kulturforskning i stort, dels ge sportdykaren ytterligare en dimension på sin hobby. Sportdykarklubben ingår i samarbetsgruppen för Almarästaketprojektet i vilken finns representanter för Riksantikvarieämbetet och länsantikvarien.

Karl Erik Mörk:

Vad betyder amatörarkeologen för bevarandet av det gemensamma kulturarvet i Norden?

Karl Erik är Sveriges representant i arkeologikommittén i det Nordiska förbundet för Hembygdsarbete. Han berättar om amatörismens betydelse med utgångspunkt från det första i Sverige genomförda utgrävningslägret, som arrangerats av NAU, Nordiskt Amatör arkeologiskt Utgrävningsläger. Under 4 veckor grävde amatörer från de nordiska länderna vid Granby i Vallentuna, Karl Eriks hemkommun. Utgrävningen skedde med stor uppmärksamhet från massmedia. Ett hundratal besökande guidades varje dag runt området av Karl Erik.

Av särskilt intresse för oss i Upplands-Bro är det faktum att Granbygrävningen är en fortsättning och uppföljning av fem års amatörutgrävningar i Fornsigstuna. I Signhildsberg/Fornsigstuna har en kungsgård undersökts i Granby är det en stormansgård. Bägge är ett led i en pågående undersökning av levnads- och bebyggelseförhållanden under vikingatiden, som Raä är sysselsatt med.

NfH, LM DYK och UKF är alla ett uttryck för ett vidgat arbetssätt som kompletterar den professionella verksamheten. Med de snabba förändringarna och den ökade utbyggnings- takten i det moderna samhället hinner inte statsmakterna med - och har inte heller råd - att ta hela ansvaret för kulturminnesvården. Utan hembygdsrörelsen i alla dess former skulle mycket förbli ogjort.

STUDIEBESÖK.

Internt för UKF kommer vi under hösten att besöka **Riksarkivet**, där Agneta Allerstav blir vår ciceron. Det är det första arkivbesöket i en planerad serie där olika arkiv och bibliotek skall besökas: landsarkivet i Uppsala, Antikvariskt Topografiskt Arkiv i historiska museet, Nordiska Museets bibliotek, med nordens största samlingar av etnografisk litteratur m fl. Deltagarantalet kommer att begränsas och vi räknar med en avgift av 25:-

Projektgruppen kring **hålvägarna** kommer under hösten att göra ett studiebesök vid hålvägarna söder och norr om Uppsala - Flottsund och Dragby.

HJÄLP FRÅN MEDLEMMAR.

Vi kommer att behöva **handräckningshjälp** när boken skall tryckas. För att förbilliga boken har vi möjlighet att själva vara med vid maskinerna hos Författares Bokmaskin på Kungsholmen. Arbetet kan ske på kvällar och även under någon helg. När vi väl kommer till skott kommer arbetet att kunna utföras på några dagar. Vi kan ännu inte bestämma tidpunkten. Vi är glada om du som vill och kan stå till förfogande hör av dig så att vi kan kontakta dig när det blir aktuellt. Boken - kommande böcker - blir ett mycket viktigt led i våra möjligheter att bestrida omkostnader i vår verksamhet. Kommunens bidrag har minskat avsevärt på grund av det kärva ekonomiska läget.

MUSIKSOARÉ - ÅDÖ SLOTT

Projektgruppen som arbetar med **Ådös gårdsarkiv** - Agneta Allerstav, Gunilla Stenström och Marie-Louise Eriksson - inbuder tillsammans med Upplands-Bros musiksällskskaps stråkorkester till en Musik-soaré på slottet. Sång av Åsa Allerstav. Musiken varvas med berättelser ur Ådös historia fram till 1800-talet. Musiken är från 1700-talet med bl a Mozart och delar av Drottningholmsmusiken av Roman.

Söndagen 15 okt kl 14.00 - 16.00. Entré 50:- Se vidare annons i Vad händer i Upplands-Bro.

FÖRELÄSNINGSSERIE - MEDELTIDEN - Stockholms läns Hembygdsförbund.

Sju torsdagskvällar 5/10 t o m 23/11 kl 19.00 på Folkets Hus eller ABF-huset i Stockholm.

Avg 25:-/gång. Bokning kan(bör) ske på förbundets pg 15 59 19 - 4

Box 30193, 104 25 Stockholm. Tel 08/53 88 80

- 5/10 MEDELTIDEN - introduktion. Michael Nordberg. Folkets hus. rum 300
- 12/10 MEDELTIDENS BEBYGGELSEHISTORIA - med tonvikt på Uppland. Sigge Ramqvist, Folkets hus, rum 300
- 19/10 BEBYGGELSE OCH ODLING. Ulf Sporrang, Folkets hus rum 307
- 2/11 STADSLIV UNDER MEDELTID. Göran Dahlbäck, Folkets hus, rum 307
- 9/11 VARDAGSLIVETS MIRAKLER. Janken Myrdal. ABF-huset, Katasalen
- 16/11 SENMEDELTIDENS VARDAG. Göran Tegnér. Folkets hus, rum 300
- 23/11 MEDELTIDENS KYRKOR. Ann-Chaterine Bonnier. ABF-huset, Katasalen

FÖRELÄSNING - BRO HEMBYGDSFÖRENING

Hembygdsgården Klint i Bro, tisd 10 okt

Föredrag av lantarbetarforskaren **Curt Johansson**, Avesta.

Upplands-Bro - lantarbetarkommunen.

1970 gjorde Curt Johansson en ingående studie kring Upplands Lantarbetarförbund. Större delen av boken på 400 sidor handlar om Oscar Sjölander och den lantarbetarförening som han organiserade i Kungsängen. Sjölander, som var folkskollärare och kantor i Kungsängen 1910 - 1928 bildade arbetarkommuner i Bro och Kungsängen. Han blev riksdagsman. Den lokala fackföreningen i Kungsängen växte mycket snabbt till ett uppländskt förbund som konkurrerade med Svenska lantarbetarförbundet. Några uppmärksammade skördestrjcker på 10- och 20-talen leddes av Oscar Sjölander från Kungsängen.

Bro Förr och Nu.

Elever vid Broskolan har deltagit i ett projekt där man i bilder och dramatiserade episoder skildrar Bro förr och nu. Intervjuer med gamla brobor presenteras. Alltsammans är sammanfört till ett drygt 30 min långt bildspel som visas på stor filmduk. En utmärkt framställning som hittills bara visats för en begränsad publik. Närmare upplysning om tid och plats lämnas i Det händer i Upplands-Bro.

Vänliga hälsningar

Boje Sandén